Høring – forslag til nye forskrifter i forbindelse med virksomhetsoverdragelse av Telenor Kystradio til Sjøfartsdirektoratet

I. Generelt om forslaget

1. Bakgrunn for høringen

Fra 1. januar 2026 blir forvaltningen av lisens- og sertifikatavdelingen til Telenor Kystradio overført til Sjøfartsdirektoratet. Dette medfører at radiooperatørsertifikater og lisenser for radioutstyr skal utstedes av Sjøfartsdirektoratet fra og med 1. januar 2026. Dette innebærer også at Sjøfartsdirektoratet vil utstede gebyr for radiooperatørsertifikater og gebyr for lisenser for radioutstyr.

Som en del av virksomhetsoverdragelsen vil det derfor være nødvendig å fastsette regelverk med hjemmel i skipssikkerhetsloven[1] og fritids- og småbåtloven[2]. Virksomhetsoverdragelsen av Telenor Kystradio til Sjøfartsdirektoraret medfører få endringer i kravene, og innholdet i nåværende regelverk vil i stor grad videreføres. Kravene til radiooperatørsertifikater og lisens for radioutstyr vil videreføres uten materielle endringer. Gebyrene som Sjøfartsdirektoratet vil utstede for sertifikater og lisenser vil bli betydelig lavere enn gebyrene som utstedes hos Telenor Kystradio i dag.

I desember 2024 ble det laget en utredning, «Fremtidig innretning av administrative oppgaver tilknyttet kystradiotjenesten», og denne utredningen er grunnlaget for dette høringsbrevet.

2. Høringsfrist og kontaktinformasjon

Sjøfartsdirektoratet sender med dette på høring to nye forskrifter som følge av virksomhetsoverdragelsen av Telenor Kystradio til Sjøfartsdirektoratet. Det er i tillegg laget en endringsforskrift som foretar mindre endringer i kvalifikasjonsforskriften[3], som del av virksomhetsoverdragelsen. Kvalifikasjonsforskriften forvaltes av Sjøfartsdirektoratet.

Forskriftsforslagene er heretter omtalt som forskrift om tillatelse til å opprette og drive radioutstyr om bord i norske skip og forskrift om gebyrer for utstedelse av radiooperatørsertifikat og lisenser til skipsradio.

Høringsfrist er satt til **10. desember 2025**, og eventuelle innspill sendes til post@sdir.no.

Høringsfristen er satt noe kortere enn ordinær frist. Dette er begrunnet med at forskriftsforslagene ikke innebærer materielle endringer, men utgjør en formell videreføring av eksisterende regelverk. Regelverket har tidligere vært underlagt Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, og skal nå overføres til Sjøfartsdirektoratet. Virksomhetsoverdragelsen og følgene av den er godt kjent offentlig, og en forkortet høringsfrist er derfor vurdert å være i samsvar med kravene i utredningsinstruksen

Høringen er tilgjengelig på Sjøfartsdirektoratets nettsider www.sdir.no. Spørsmål om høringen kan rettes til juridisk seniorrådgiver Linda Dehlin Fluvåg via e-post: ldfl@sdir.no.

3. Kort om forslaget

Sjøfartsdirektoratet skal overta deler av Telenor Kystradio sitt arbeid når den gjeldende avtalen Telenor har med Justis- og beredskapsdepartementet utløper 31. desember 2025. I forbindelse med virksomhetsoverdragelsen av Telenor Kystradio, skal Sjøfartsdirektoratet overta oppgavene som fram til nå har tilhørt Telenor Kystradios lisens- og sertifikatenhet.

[1] Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven)
[2] Lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter (småbåtloven)
[3] Forskrift 22. desember 2011 nr. 1523 om kvalifikasjoner og sertifikater for sjøfolk

Det rettslige grunnlaget for arbeidet som Telenor har utført fram til i dag og skal utføre fram til virksomhetsoverdragelsen finner sted, er forskrift om konsesjon til å opprette og drive radioanlegg om bord i norske skip[4] og forskrift om gebyrer for utstedelse av radiooperatørsertifikater.[5]

Per i dag er forskrift om konsesjon til å opprette og drive radioanlegg om bord i norske skip underlagt Norsk kommunikasjonsmyndighet og forvaltet av Telenor Kystradio, og det samme gjelder forskrift om gebyrer for utstedelse av radiooperatørsertifikater. I forbindelse med virksomhetsoverdragelsen, skal to nye forskrifter fastsettes av Sjøfartsdirektoratet. Det skal i tillegg foretas noen mindre endringer i kvalifikasjonsforskriften.

For å kunne overta oppgavene knyttet til Telenor Kystradios lisens- og sertifikatenhet, er det nødvendig at regelverket bestemmer hvem som skal forvalte oppgavene. Sjøfartsdirektoratet har tatt utgangspunkt i eksisterende forskrift om konsesjon til å opprette og drive radioanlegg om bord i norske skip, med formål om å oppdatere og forenkle regelverket, til bruk i Sjøfartsdirektoratets forvaltning. Det samme gjelder for det nye forslaget til gebyrforskrift, hvor forskriftsforslaget er noe forenklet i forhold til gjeldende regelverk, og det er i tillegg tatt inn gebyrsatser direkte i forskriftsforslaget.

4. Bakgrunnen for forskriftsforslagene

Regjeringen har besluttet at når avtalen med Telenor utløper 31. desember 2025, skal lisensavdelingen i Telenor Kystradio overføres til Sjøfartsdirektoratet. Endringen skal tre i kraft fra 1. januar 2026.

Dette innebærer i hovedsak at følgende oppgaver skal overtas av Sjøfartsdirektoratet:

- utstedelse av radiolisenser til fartøy
- drift av skipsradioregisteret
- utstedelse av relevant kompetansesertifikat for radiooperatører
- emneplan for ulike kurs

I dag er det Telenor Kystradio som utsteder radiosertifikat. Telenor Kystradio tildeler også maritime radiolisenser til alle som skal benytte maritime frekvenser om bord i norske fartøy og offshoreinstallasjoner. Dette innebærer i praksis at Telenor Kystradio utsteder lisenser og oppdaterer lister over hvilket utstyr som finnes om bord i hvert enkelt fartøy. I denne anledning tildeler også Telenor Kystradio kallesignal til fartøy som skal ha radioutstyr om bord. I forbindelse med utstedelse og årsgebyr håndterer også Telenor Kystradio eierskifte og oppsigelse.

Fra 1. januar 2026 er det lagt opp til en virksomhetsoverdragelse hvor Sjøfartsdirektoratet overtar driften av Telenor Kystradios lisens- og sertifikatenhet, som innebærer oppgavene som er omtalt ovenfor. Sjøfartsdirektoratet får nødvendige tillatelser til frekvensressursene og nummerressursene fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

5. Hjemmelsgrunnlag

Forskriftsforslagene er hjemlet i skipssikkerhetsloven og fritids- og småbåtloven, og det er Sjøfartsdirektoratet som vil fastsette forskriftene.

Hjemmelen for forskrift om tillatelse til å opprette og drive radioutstyr om bord i norske skip er lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) §§ 9, 11, 16 og 43, jf. delegeringsvedtak 16. februar 2007 nr. 171, delegeringsvedtak 31. mai 2007 nr. 590, lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter (småbåtloven) §§ 23, 26 og 26b, jf. delegeringsvedtak 27. november 1998 nr. 1095, delegeringsvedtak 1. desember 1998 nr. 4532 og delegeringsvedtak 31. mai 2007 nr. 591.

Hjemmelen for ny forskrift om gebyrer for utstedelse av radiooperatørsertifikat og lisenser til skipsradio

[4] Forskrift 27. september 1989 nr. 951 om konsesjon til å opprette og drive radioanlegg om bord i norske skip
[5] Forskrift 20. desember 1991 nr. 846 om gebyrer for utstedelse av radiooperatørsertifikater

er lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) § 48 jf. delegeringsvedtak 16. februar 2007 nr. 171, delegeringsvedtak 31. mai 2007 nr. 590, lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter (småbåtloven) § 26b, jf. delegeringsvedtak 27. november 1998 nr. 1095, delegeringsvedtak 1. desember 1998 nr. 4532 og delegeringsvedtak 31. mai 2007 nr. 591.

II. Nærmere om forskriftsforslaget

1. Innledning

I dag er det den gjeldende forskriften om konsesjon til å opprette og drive radioanlegg om bord i norske skip som regulerer tillatelsene som gir rett til anlegg og drift av radioutstyr om bord på fartøy. Forskriften skiller ikke på type fartøy, som innebærer at radioutstyr om bord på fritidsfartøy også reguleres av forskriften. Sjøfartsdirektoratet ønsker å videreføre krav til radioutstyr om bord på fritidsfartøy i ny forskrift, og har derfor også hjemlet forskriftsforslaget i fritids- og småbåtloven. Forslag til forskrift om tillatelse til å opprette og drive radioutstyr om bord i norske skip vil ellers ha et innhold som stort sett vil være tilsvarende den gjeldende forskriften om konsesjon til å opprette og drive radioanlegg om bord i norske skip, men i en oppdatert form.

Når det gjelder regulering av gebyrer, er den gjeldende forskriften i dag forskrift om gebyrer for utstedelse av radiooperatørsertifikater. Sjøfartsdirektoratet viderefører ileggelse av gebyr for utstedelse av sertifikater og lisenser til skipsradio, og har i det nye forskriftsforslaget foretatt en oppdatering og opprydding når det gjelder innkreving av gebyr for lisenser for skipsradio og radiooperatørsertifikater. Gebyrsatsene er også tatt direkte inn i forskriftsteksten, som gjør at den nye forskriften kommer til å bli mer brukervennlig. Gebyrene blir i tillegg betydelig redusert i forhold til de gjeldende satsene hos Telenor Kystradio.

Forskriftsforslagene inneholder de nødvendige bestemmelsene for at virksomhetsoverdragelsen av Telenor Kystradio til Sjøfartsdirektoratet skal kunne gjennomføres uten at det gjøres materielle endringer i regelverket.

Sjøfartsdirektoratet må få tilgang til frekvens- og nummerressurser for å kunne tildele lisens, som blant annet innebærer å tildele MMSI (Maritime Mobile Service Identity) og kallesignal. Ettersom tildeling av frekvenstillatelse er en oppgave som er lagt til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, forutsetter denne løsningen at Sjøfartsdirektoratet får en frekvenstillatelse. Sjøfartsdirektoratet sendte søknad om frekvenstillatelse i juni 2025. Med hjemmel i vedtaket vil Sjøfartsdirektoratet kunne utstede lisens for å gi sluttbrukere tilgang til frekvensressursene. Dette er den modellen som ligger til grunn for Telenor Kystradios nåværende drift. I tråd med vedtaket vil Sjøfartsdirektoratet også være ansvarlig for betaling av sektoravgift til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

Denne løsningen forutsetter også at Sjøfartsdirektoratet tildeles de nødvendige rettighetene til fastsetting og forvaltning av nummerplan for identifikasjonssignaler for skip (MMSI) og inmarsatstasjoner etter nummerforskriften. Nummerforskriften[6] gir i dag denne rettigheten til «Telenor ASA» i §§ 32–33. Denne myndigheten vil bli overført til Sjøfartsdirektoratet.

Telenor Kystradios utstedelse av radiosertifikater og fartøylisenser oppfyller nasjonale og internasjonale krav knyttet til maritim radiokommunikasjon, som reguleres av IMO[7] og ITU[8]. Sertifikatene sikrer at radiopersonell om bord på skip har nødvendig kompetanse til å betjene radioutstyr, håndtere nødssituasjoner og bidra til trygg navigasjon og redning til sjøs. Norge må opprettholde internasjonale forpliktelser for å unngå brudd på internasjonale konvensjoner som SOLAS og det internasjonale radioreglementet (RR). Brudd på internasjonale forpliktelser kan medføre sanksjoner, redusert tilgang til internasjonale havner og svekket omdømme som sjøfartsnasjon. På operativt nivå ville manglende kompetanse på radiokommunikasjon økt risikoen for feil i kritiske situasjoner, forsinket nødalarmer og svekket sjøsikkerheten.

[6] Forskrift 16. februar 2004 nr.426 om nummerressurser for elektroniske kommunikasjonsnett- og tjenester (nummerforskriften)
[7] The International Maritime Organization – FNs sjøfartsorgan
[8] The International Telecommunication Union – FNs fagorgan for informasjons- og kommunikasjonsteknologi

2. Forskrift om tillatelse til å opprette og drive radioutstyr om bord i norske skip

Forskriftsforslaget om tillatelse til å opprette og drive radioutstyr om bord i norske skip inneholder blant annet bestemmelser om krav til sertifikater, som er kompetansekrav til radiooperatøren, og lisens for skipsradio, som er en offisiell tillatelse til å bruke radioutstyret som finnes om bord. Det er også krav til radioutstyret om bord på skipet, i tillegg til at forslaget inneholder bestemmelser om tilsyn. Avslutningsvis er det tatt med en dispensasjonsbestemmelse.

2.1. Krav til sertifikater og lisenser

Det er vesentlig for sikkerheten om bord på norske skip at de som skal operere radioutstyr har korrekt kompetanse, samt at det er gitt en offisiell tillatelse for radioutstyret som finnes om bord.

Gjennom avtale har Telenor Kystradio enerett på å utstede og fornye maritime radiooperatørsertifikater og påtegninger.[9] Dette er også hjemlet i forskrift om kvalifikasjoner og sertifikater for sjøfolk (kvalifikasjonsforskriften), som forvaltes av Sjøfartsdirektoratet. I forbindelse med virksomhetsoverdragelsen vil dette endres til at Sjøfartsdirektoratet utsteder og fornyer maritime radiooperatørsertifikater og påtegninger fra 1. januar 2026.

Det er et internasjonalt krav i SOLAS-[10] og STCW-konvensjonen[11] at radiooperatør skal ha relevant radiooperatørsertifikat for å betjene maritime radiostasjoner som bruker frekvenser og utstyr for GMDSS. Krav om ROC[12] og GOC[13] følger av SOLAS-konvensjonen, STCW-konvensjonen og radioreglementet. Kravet gjelder for SOLAS-fartøy. For radiooperatørsertifikat ROC og GOC foreligger det en avtale som gjelder «delegering av myndighet for utstedelse og fornyelse av maritime radiooperatørsertifikat for radiooperatører på norske skip, samt godkjenning og revisjon av utdanningsinstitusjoner innenfor disse emner». Denne avtalen danner hjemmelsgrunnlaget for utførelsen av oppgavene, men kravene til radiooperatørsertifikat framgår også av ITU[14] sitt radioreglement i artikkel 47.

Det blir utstedt én lisens per fartøy, som dekker alt radioutstyr om bord. Dette gjelder også radioutstyr tilhørende MOB-båter, og alt utstyr føres opp på utstyrslisten. I denne anledning skal Sjøfartsdirektoratet også tildele kallesignal til alle fartøy som har kommunikasjonsutstyr om bord, samt håndtere eierskifte og oppsigelse.

2.2. Identifikasjon av radio og fartøy

For å kunne identifisere radio og hvilket fartøy radioutstyret brukes på, må Sjøfartsdirektoratet ha en oversikt. I denne forbindelse tildeles det kjenningssignal/kallesignal og MMSI-nummer til fartøyet. Oversikten skal inneholde opplysninger om fartøyets navn, kallesignal, MMSI, inmarsat-identitet, skrognummer (WIN-kode).

SOLAS-konvensjonen[15] krever at det skal foreligge en oversikt over GMDSS-utstyr. Radioreglementet[16] krever en generell oversikt over skipsradioutstyr. Den videre driften av et register, og krav til hvilken informasjon som skal lagres der, er imidlertid ikke forskriftsregulert. Det er heller ikke regulert i avtalen som Telenor Kystradio har med Justis- og beredskapsdepartementet. I dag er dette en jobb som Telenor Kystradio utfører på vegne av norske myndigheter, men selve driften er ikke nærmere regulert i lov, forskrift eller avtale.

I de tilfeller hvor fartøyet har et radioanlegg eller er pålagt å ha et radioanlegg etter andre forskrifter, vil utstedelse av kallesignal, lisenser og sertifikater være en forutsetning for at et fartøy kan seile.[17]

---

[9] Fra utredningen «Fremtidig innretning av administrative oppgaver tilknyttet radiotjenesten» s. 13.
[10] SOLAS – the International Convention for the Safety of Life at Sea
[11] STCW - the International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers
[12] ROC gjelder for radiodekningsområdet A1
[13] GOC er gyldig for betjening av alle typer GMDSS radioutstyr i radiodekningsområdene A1, A2, A3 og A4
[14] ITU - The International Telecommunication Union
[15] SOLAS-konvensjonen kap. IV del B regel 5-1 som er gjort til norsk rett ved forskrift av 7. januar 2014 nr. 955 om radiokommunikasjonsutstyr for norske skip og flyttbare innretninger
[16] Radioreglementet artikkel 18
[17] Fra utredningen «Fremtidig innretning av administrative oppgaver tilknyttet radiotjenesten», s. 29.

2.3. Tilsyn og radiotilsynsforetak

Forskrift om tillatelse til å opprette og drive radioutstyr om bord i norske skip regulerer også tilsyn med radioutstyr. I tråd med skipssikkerhetsloven § 43, som er en generell bestemmelse om tilsyn med norske skip, har Sjøfartsdirektoratet myndighet til å føre tilsyn med norske skip som er underlagt forskrift om tillatelse til å opprette og drive radioutstyr om bord i norske skip. Sjøfartsdirektoratet inngår avtaler med radiotilsynsforetak i tråd med skipssikkerhetsloven, jf. § 41 tredje ledd om tilsynsmyndighet, jf. § 43.

Avtalen som Sjøfartsdirektoratet inngår med aktuelle radiotilsynsforetak etablerer rammer og setter vilkår som avtalepartene forplikter seg til å oppfylle i forbindelse med foretakets radiotilsyn på norske kontrollpliktige fartøy etter reders begjæring, og på utenlandske fartøy etter begjæring av flaggstat eller fartøyets klasseselskap. Avtalen innebærer også at radiotilsynsforetaket skal ha kvalifisert personell for å sikre kvalitet ved gjennomføring av tilsynsoppgaver.

Avtalen legger til grunn relevante internasjonale bestemmelser og anbefalinger fra FNs internasjonale sjøfartsorganisasjon (IMO).

Uten hensyn til avtalen skal Sjøfartsdirektoratet føre kontroll med oppgaver som foretaket utfører på vegne av Sjøfartsdirektoratet. Sjøfartsdirektoratet kan følgelig foreta planlagte eller uanmeldte tilsyn av radioanlegg og radiofunksjoner på fartøy som omfattes av avtalen som inngås med aktuelle radiotilsynsforetak.

Tilsynshjemmelen vil også omfatte en mulighet for kontroll av installert radioutstyr om bord i fritidsfartøy.

3. Gebyrer for utstedelse av radiooperatørsertifikat og lisenser til skipsradio

Sjøfartsdirektoratet foreslår en ny forskrift om gebyrer for utstedelse av radiooperatørsertifikat og lisenser til skipsradio. Det vurderes ikke som formålstjenlig å ta gebyrene inn i Sjøfartsdirektoratets eksisterende forskrifter som omhandler gebyrer, som forskrift om oppkreving av gebyr til statskassen for besiktelser, sertifikatutstedelse mv. som foretas i henhold til skipssikkerhetsloven mv. (Sjøfartsdirektoratets gebyrforskrift)[18] eller forskrift om gebyr for utstedelse av sertifikater og påtegninger til maritimt personell og for utstedelse av båtførerbevis til båtførere.[19]

Forslaget fastsetter gebyrer for utstedelse av sertifikater og lisenser til skipsradio. I forhold til dagens forvaltning hos Telenor Kystradio vil gebyrene reduseres når Sjøfartsdirektoratet overtar 1. januar 2026. Sjøfartsdirektoratet vil også kreve at gebyr for lisens og sertifikater forhåndsbetales, før det foretas utstedelse.

Sjøfartsdirektoratet har lagt gebyrsummene betydelig lavere enn det Telenor Kystradio har per i dag, se forskriftsforslaget §§ 3 og 4. Sjøfartsdirektoratet skal følge finansdepartementets rundskriv (R-112/15) ved fastsetting av gebyrsatser, som innebærer at gebyrsatser ikke skal overstige kostnaden ved å produsere og levere tjenesten. Sjøfartsdirektoratet har estimert kostnaden etter beste evne, men det er fremdeles en del usikkerhet i estimatet da det er flere avklaringer som kan påvirke kostnaden. Hovedgrunnen til at Sjøfartsdirektoratet kan tilby lavere gebyrsatser enn Telenor Kystradio, er at den delen av virksomheten som overføres til Sjøfartsdirektoratet omfatter en mindre del av Telenor Kystradios nåværende drift. Det vil også påvirke størrelsen på gebyrene at gjennomføring av eksamen og sensur for radiooperatørsertifikatene ROC og GOC kommer til å bli endret i forhold til dagens eksamensmodell hos Telenor Kystradio.

Forskriftsforslaget er kort og oversiktlig, men Sjøfartsdirektoratet ønsker likevel å knytte noen kommentarer til enkelte av forslagets bestemmelser.

[18] FOR-1996-02-02-115 om oppkreving av gebyr til statskassen for besiktelser, sertifikatutstedelse mv. som foretas i henhold til skipssikkerhetsloven mv. (Sjøfartsdirektoratets gebyrforskrift)
[19] FOR-2009-12-21-1739 om gebyr for utstedelse av sertifikater og påtegninger til maritimt personell og for utstedelse av båtførerbevis til båtførere

I forskriftsforslaget § 3 er det satt opp to tabeller med gebyrsatser for sertifikatsøknader. ROC/GOC-sertifikat er to maritime radiosertifikater. GOC er gyldig for drift av alle typer GMDSS-radioutstyr i radiodekningsområdene A1, A2, A3 og A4, mens ROC er kun gyldig for dekningsområde A1. Utstedelse av ROC/GOC-sertifikat forutsetter at det tas et kurs som går over flere dager og avsluttes med eksamen. Et SRC-sertifikat er et radiooperatørsertifikat som omfatter minste radiodekningsområde. Sertifikatet viser at innehaver har tilegnet seg kunnskaper slik at maritim VHF-radio og andre nød- og sikringsmidler til sjøs kan betjenes. LRC-sertifikat er nødvendig hvis det skal brukes MF- eller HF-radio.

I § 4 er det satt inn en tabell for årlig gebyr for lisens. Lisensene er delt inn i grunnlisens VHF og AIS, og utvidet lisens. Grunnlisensen vil omfatte et mindre radiodekningsområde, mens den utvidede lisensen vil omfatte de resterende radiodekningsområdene A1, A2, A3 og A4.

Gebyrsatsene som står i forslaget, tilsvarer satsene for andre kompetansesertifikat som Sjøfartsdirektoratet utsteder. Det er også viktig å påpeke at gebyrene vil være gjenstand for årlig indeksregulering, se forskriftsforslaget § 2. Dette innebærer satsene vil øke når forskriften trer i kraft, men økningen for 2025 blir først avgjort i desember. Derfor er gebyrsatsene angitt med satser for 2025 på gjeldende tidspunkt.

Det følger videre av forslaget at registrert innehaver av lisens 1. januar det enkelte år er ansvarlig for betaling av lisensen. Hvis innehaver ønsker å si opp radiolisensen og gjør det i løpet av året, vil ikke en restsum bli tilbakebetalt til den som var lisensinnehaver. Dette er gjort for å holde de administrative kostnadene ved gebyrutstedelsen så lave som mulig. Det er også viktig å ta med at manglende betaling av den årlige lisensen kan gjøre at innehaver risikerer at lisensen blir ugyldig. En ugyldig lisens innebærer at det ikke lenger vil være lovlig å bruke radioutstyret om bord.

4. Kommentarer til bestemmelsene i forslag til forskrift om tillatelse til å opprette og drive radioutstyr om bord i norske skip

§ 1. Virkeområde
Virkeområdet, *«radiooperatør og radioutstyr på norske skip, herunder flyttbare innretninger og fritidsfartøy»,* vil innebære at alle norske skip som har radioutstyr om bord omfattes av forskriften, og dette vil også gjelde for fritidsfartøy. Virkeområdet omfatter i tillegg alle som er radiooperatør på norske skip. Dette er personer som skal ha relevante sertifikater og kvalifikasjoner, og som håndterer og overvåker radioutstyret om bord.

§ 2. Lisens
For å lovlig kunne eie, installere eller operere en skipsradio eller relevant radioutstyr om bord i et fartøy, kreves det en lisens. En lisens gir deg rett til å drifte radioutstyret om bord ved å sende og motta radiosignaler.

For å få lisens må skipet ha et kjenningssignal. Kjenningssignal er det samme som et kallesignal. Skip som skal registreres tildeles kjenningssignal i henhold til forskrift om skips navn, kjenningssignal, merking og hjemsted mv.[20] Når et skip blir registrert i NOR eller NIS, blir det tildelt et kjenningssignal/kallesignal. Dette blir en unik identifikasjon av skipet, så lenge det er norsk. Ellers er det også viktig å understreke at skip som ikke skal registreres i skipsregistrene også skal ha et kjenningssignal.

Hensynet bak at ethvert skip som omfattes av forskrift om tillatelse til å opprette og drive radioutstyr om bord i norske skip, skal ha en lisens, er begrunnet i sikkerhet knyttet til radiosignaler på sjøen, spesielt med tanke på nødssituasjoner. Sjøfartsdirektoratet skal føre en oversikt over lisenser til skip ettersom det er viktig å ha en oversikt over alle radioer som finnes om bord på skip – i tilfelle det oppstår feil på radio eller radioen forstyrrer radionettet, eller hvis det oppstår en nødssituasjon.

[20] Forskrift 27. juni 2002 nr. 754 om skips navn, kjenningssignal, merking og hjemsted mv.

For å ha en radio om bord må det søkes om lisens. Sjøfartsdirektoratet skal utstede lisenser på bakgrunn av søknad, se forslag til forskrift om gebyrer for utstedelse av radiooperatørsertifikat og lisenser til skipsradio. Det skal betales årlig gebyr til Sjøfartsdirektoratet for radiolisensen.

Søknad om lisens for nødpeilesender vil falle under lisensområde A1 (oppgitt som grunnlisens i tabellen i § 4 i gebyr-forskriften). Ved bruk av nødpeilesender på skip er det derfor nødvendig å søke om grunnlisens/A1-lisens hos Sjøfartsdirektoratet. Nødpeilesender er kun til bruk på sjøen, og ikke på land.

Ved salg av skip, navneendring eller andre endringer, skal endringene meldes inn til Sjøfartsdirektoratet. Dokumentasjon på lisens for skipsradio skal oppbevares tilgjengelig om bord, og dokumentasjonen skal være i original form og ikke en kopi.

I tilfeller hvor radioutstyr varig fjernes eller i tilfeller hvor skipet selges til fremmed stat, har den som er registrert som innehaver av lisensen ansvar for at identiteten blir slettet og at Sjøfartsdirektoratet blir informert. Dette er informasjon som er viktig for Sjøfartsdirektoratet, for å kunne holde et oppdatert register over lisensinnehavere og radioutstyr.

§ 3. Navn
For at det skal kunne tildeles lisens, må skipet ha et navn, som må bestemmes av eieren. Dette er presisert i første ledd i § 3 i forskriften. Dette kravet følger også av sjøloven[21] § 7, hvor det står at skip som innføres i skipsregisteret skal ha et navn som bestemmes av eieren. Dette vil gjelde for skip som skal registreres.

I andre ledd er det lagt inn en begrensning for valg av navn på skipet, ved at det står at «navn som kan være til ulempe for radiokommunikasjon» ikke vil bli godkjent.

Sjølovens regler for navnevalg inneholder i utgangspunktet ingen begrensninger for ikke-pliktige skip, jf. § 7 fjerde ledd. Etter Sjøfartsdirektoratets praksis for skip over 15 meter, vil imidlertid navnesøknader som gjelder navn som kan forveksles med nødanrop bli avslått. I den aktuelle forskriften gjøres denne begrensningen gjeldende for alle norske skip.

Eksempler på navn som ikke vil være gyldige er My-Day, Mayday, Majdag, SOS, Securite eller lignende. Noen av disse navnene vil være til forveksling lik nødsignaler, noe som kan være svært forvirrende og komme på kant med sjøsikkerheten i radiokommunikasjon til sjøs. Det er derfor sjøsikkerhetsbehov som gjør at slike navn ikke vil være tillatt ved en søknad om lisens.

§ 4. Sertifikat
Radiosertifikatet skal sikre at radioen om bord brukes på en trygg og lovlig måte, av en person som har korrekt kompetanse etter gjeldende regelverk.

Det er Sjøfartsdirektoratet eller andre som er bemyndiget til å utstede sertifikater som foretar utstedingen. Tidligere utstedte sertifikater fra Telenor Kystradio regnes også som gyldige sertifikater etter virksomhetsoverdragelsen.

Det følger av forskriften at radiooperatør på fritidsfartøy må ha minimum Short Range Certificate (SRC) som viser at vedkommende har de kunnskaper og ferdigheter som radioreglementet krever. SRC-sertifikat er det laveste kompetansenivået som finnes for radiosertifikater og kan brukes til å betjene VHF. Neste kompetansenivå er Long Range Certificate (LRC), som er nødvendig hvis det skal brukes MF- eller HF-radio.

Ved utstedelse av kompetansesertifikater har Telenor Kystradio tidligere referert til radioreglementet (2024) artikkel 47.24 a, b og c og ITU Resolution 343, men det internasjonale regelverket har aldri vært direkte inntatt i

[21] Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven)

en nasjonal forskrift. Sjøfartsdirektoratet ønsker at de internasjonale kravene tas inn i forskriften, blant annet for å øke brukervennligheten og tilgjengeligheten av regelverket.

Her er det viktig å presisere at virksomhetsoverdragelsen ikke medfører materielle endringer i regelverket og at kompetansekravene til SRC-sertifikatene ikke vil endres som følge av virksomhetsoverdragelsen. På grunn av den korte tidsrammen for arbeidet har Sjøfartsdirektoratet foreløpig ikke utarbeidet krav til SRC-sertifikat som del av § 4. Det er imidlertid et mål at dette skal være klart før forskriften trer i kraft. Etter at høringsperioden er over, vil det vurderes om det er aktuelt å ta inn kompetansekravene til SRC-sertifikatene som del av forskriftens § 4.

De nærmere bestemmelsene om utstedelse av relevante sertifikater for radiooperatør på yrkesfartøy framgår av forskrift om kvalifikasjoner og sertifikater for sjøfolk (kvalifikasjonsforskriften). For radiooperatør på fritidsfartøy er det denne generelle bestemmelsen i forskriften som er hjemmelsgrunnlaget for å utstede radiosertifikat, ettersom fritidsfartøy ikke er omfattet av virkeområdet til kvalifikasjonsforskriften.

Dersom andre betjener radioutstyret om bord, må sertifisert radiooperatør ha kontroll på at radioen til enhver tid blir brukt på en korrekt måte og i tråd med forskriftens bestemmelser.

§ 5. Bruk av radioutstyr
Første ledd slår fast utgangspunktet for bruk av radioutstyr: Radiosendinger skal alltid kunne identifiseres gjennom skipets navn, kallesignal eller MMSI-nummer, og stemme overens med identiteten som følger av lisensen.

Her er det også viktig å påpeke at ved et eventuelt eierskifte så vil MMSI-nummeret beholdes. Dette er viktig ettersom alt utstyr i radioanlegget er programmert med dette nummeret, for eksempel SART, VHF, MF/HF, Inmarsat C, EPIRB og AIS.

Bestemmelsen regulerer korrekt bruk av radioutstyret, ved at det påhviler en plikt for radiostasjonen om bord, hvor radiostasjonen skal ta imot nødkallinger/nødsignaler og foreta de nødvendige tiltak i henhold til den aktuelle situasjonen.

Det er også angitt en begrensning for hvordan radioutstyret skal brukes. Radioutstyret skal brukes slik det er tiltenkt, og det innebærer at det ikke må brukes til å spre eller sende falsk eller misvisende nødkommunikasjon, for eksempel ved at det gis falske nødmeldinger.

Lisensinnehaver skal sørge for at uvedkommende ikke bruker radiostasjonen eller får kjennskap til informasjonen som deles via radiostasjonen.

Siste ledd er også tatt med for å understreke at et skip som er i en nødssituasjon kan bruke ethvert middel som er tilgjengelig for å få tak i hjelp, til tross for begrensningene som følger av resten av bestemmelsen. Dette følger også av nødretten, men Sjøfartsdirektoratet har likevel valgt å ta med dette leddet som en ren opplysning og for å vise at selv om det er mange forbud i bestemmelsen, vil de ikke gjelde i en nødssituasjon.

§ 6. Diskresjon ved radiokorrespondanse
ITU sitt radioreglement artikkel 17 regulerer diskresjon ved radiokorrespondanse. Bestemmelsen er ment å gjennomføre intensjonen med artikkel 17.

Bestemmelsen omhandler avlytting og videre deling av informasjon som urettmessig tilkommer noen. Radiokorrespondanse er ment for en konkret mottaker, og de som ikke er rette mottaker, har ikke rett til å avlytte. Dette innebærer at informasjon som ikke er til egen radiostasjon, eller som ikke er ment for allmennheten, ikke er lov til å høre på eller å ta opp.

I de tilfeller hvor det likevel skjer avlytting, er det viktig at informasjonen ikke deles videre til andre. Det samme gjelder for publisering av informasjon, eller annen bruk av informasjonen.

§ 7. Installasjon og utstyr
Forskriften er overordnet og generell, og § 7 viser derfor videre til spesifikke krav i forskrifter som regulerer det enkelte skip. I utgangspunktet er det forskrift om radiokommunikasjon for norske skip og flyttbare innretninger[22] som har de nærmere reglene om hvordan radioutstyr skal installeres for yrkesfartøy, men det finnes også særlige regler i andre forskrifter.

Selv om det ikke finnes spesifikke regler for installasjon av radioutstyret i fritidsfartøy, regulerer bestemmelsen en plikt til å holde radioutstyret i god driftsmessig stand. Endringer som gjelder utstyret skal meldes inn til myndighetene, i dette tilfellet Sjøfartsdirektoratet.

§ 8. Dokumentasjon
Bestemmelsen krever at dokumenter og publikasjoner som regelverket krever skal være tilgjengelig hos radiostasjonen. Forskriften peker på denne måten videre på radioreglementet fra ITU (International Telecommunication Union), FNs fagorgan for informasjons- og kommunikasjonsteknologi, vedlegg 16. Den viser også til SOLAS kapittel IV og nasjonale forskrifter.

Det er flere nasjonale forskrifter som mer konkret regulerer krav til radioutstyret om bord. For eksempel har kapittel 4 i forskrift 14. januar 2020 nr. 63 om fartøy under 24 meter som fører 12 eller færre passasjerer konkrete krav til radioutstyret som skal være om bord.

Forskrift 13. juni 2000 nr. 660 om konstruksjon, utstyr og drift av fiskefartøy med lengde 15 meter eller mer har også et eget kapittel om radiokommunikasjon, kapittel 9. Her følger konkrete funksjonskrav og generelle bestemmelser om radioutstyr. Det er videre satt krav til at radioinstallasjoner skal oppfylle forskriftens funksjonskrav.

Forskrift 1. juli 2014 nr. 955 om radiokommunikasjonsutstyr for norske skip og flyttbare innretninger har konkrete bestemmelser om krav til radiokommunikasjonsutstyr for norske lasteskip, skip med passasjersertifikat, skip med sikkerhetssertifikat for passasjerskip i utenriksfart, flyttbare innretninger og fritidsfartøy med største lengde 24 meter eller mer. Etter § 11 er det krav til dokumentasjon, og rederiet skal kunne dokumentere at forskriftens krav til utstyr og plassering er oppfylt.

Forskrift 22. november 2013 nr. 1404 om fiskefartøy med største lengde under 15 meter har også et eget kapittel om radio, og i § 65 er det en positiv opplisting av dokumentasjon som skal finnes om bord.

Av de nasjonale forskriftene er det kun forskrift om fiskefartøy med største lengde under 15 meter som har en klargjørende opplisting ved at det er tatt inn en tabell som viser type dokumentasjon som det er krav til. Ellers angir det internasjonale regelverket hvilke dokumentasjonskrav som vil være nødvendige.

Sjøfartsdirektoratet vil vurdere å inkludere en tabell i foreslått forskrift, som viser hvilken type dokumentasjon det vil være krav til. På den måten blir kravene fra det internasjonale regelverket en del av forskriften og bidrar til økt brukervennlighet og tilgjengelighet.

Det er viktig å presisere at dokumentasjonskravene vil være de samme som tidligere, og at virksomhetsoverdragelsen ikke vil medføre materielle endringer i regelverket. Utformingen av en tabell vil kun være en nedtegning av de gjeldende kravene som finnes i dag. Når høringsperioden er avsluttet, vil det bli vurdert om tabellen skal tas inn som en del av forskriften.

[22] Forskrift 1. juli 2014 nr. 955 om radiokommunikasjonsutstyr for norske skip og flyttbare innretninger

§ 9. Tilsyn
Bestemmelsen legger til grunn at Sjøfartsdirektoratet kan kontrollere at radioutstyret om bord er i samsvar med lisensen som er utstedt. Bestemmelsen åpner også for at Sjøfartsdirektoratet kan gi andre foretak myndighet til å foreta denne kontrollen. Sjøfartsdirektoratet inngår avtaler med radiotilsynsforetak i tråd med skipssikkerhetsloven, jf. § 41 tredje ledd om tilsynsmyndighet, jf. § 43.

Plikten til å forsikre seg om at radioutstyret er riktig installert og programmert påhviler lisensinnehaver. Om det under tilsyn blir funnet feil eller mangler som ender i pålegg, må lisensinnehaver følge påleggene som blir gitt og rette feil eller mangler innen gitt frist.

Bestemmelsen vil i tillegg gi en hjemmel for å kontrollere installert radioutstyr om bord på fritidsfartøy, selv om dette ikke blir gjort regelmessig.

§ 10. Begrensning i bruk av radioutstyr og lisens
Denne bestemmelsen er tatt inn i forskriften blant annet av hensyn til beredskap og nødssituasjoner. Det kan forekomme ekstraordinære omstendigheter som kan påvirke bruken av radioutstyret om bord eller retten til bruk av radioutstyret. Under slike spesielle forhold vil ikke lisensinnehaver kunne kreve erstatning for innskrenkinger i bruken av radioutstyret eller om utstyret nektes brukt.

§ 11. Dispensasjon
Det kan oppstå situasjoner der det vil være nødvendig med dispensasjon fra kravene i forskriften.

Bestemmelsen setter opp to alternativer, a og b, hvor det for begge alternativene er viktig at det godtgjøres at unntaket er sikkerhetsmessig forsvarlig eller at eventuelle alternative tiltak ikke vil utgjøre en større risiko enn det opprinnelige kravet.

Dispensasjoner skal gis for kortest mulig tid. Det er i tillegg viktig å understreke at dispensasjon ikke er en rett, men at det kan gis dispensasjon hvis vilkårene er oppfylt.

§ 12. Tilbaketrekking
I tilfeller hvor det oppstår alvorlige brudd på kravene i forskriften eller det skjer gjentatte brudd på kravene i forskriften, vil det være mulig å trekke tilbake lisensen som er gitt. Det er Sjøfartsdirektoratet som trekker lisensen tilbake.

En eventuell tilbaketrekking følger vanlige forvaltningsrettslige regler når det gjelder utstedelse av vedtak og rett til å klage på tilbaketrekkingen.

III. Administrative og økonomiske konsekvenser

1. Konsekvenser for næringen og andre berørte
Utdanningsinstitusjoner vil sannsynligvis få noe merarbeid i forbindelse med eksamen og sensur for ROC- og GOC-sertifikater.

Utstedelse av sertifikater og lisenser vil videreføres, men forvaltningen vil endres ved at Sjøfartsdirektoratet overtar oppgavene som fram til nå har tilhørt Telenor Kystradios lisens- og sertifikatenhet. I forbindelse med virksomhetsoverdragelsen vil det også foretas endringer i IT-systemene, ved at Sjøfartsdirektoratet vil ta i bruk sine systemer for å utstede sertifikater og lisenser. Dette medfører at næringen må forholde seg til nye IT-systemer, for eksempel ved søknader.

Virksomhetsoverdragelsen, og forslag til ny gebyrforskrift, innebærer at kundene får redusert sine kostnader til både lisens og sertifikat. Dette vurderes som positivt for næringen og andre berørte.

Sjøfartsdirektoratet har foretatt en forenkling av den gjeldende prismodellen til Telenor Kystradio ved at flere kategorier for sertifikater og lisenser er slått sammen. Satsene som foreslås er videre langt lavere enn de gjeldende satsene til Telenor Kystradio.

2. Konsekvenser for det offentlige

Sjøfartsdirektoratet vil som følge av virksomhetsoverdragelsen få høyere kostnader. Direktoratet får flere nye oppgaver å forvalte, flere ansatte og det må gjøres tilpasninger i IT-systemene.

Sjøfartsdirektoratet har kartlagt kostnader som oppstår i forbindelse med nye arbeidsoppgaver som følge av virksomhetsoverdragelsen. Sjøfartsdirektoratet har tatt utgangspunkt i Finansdepartementet sine bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering (R-112/15), men det er en del usikkerhet knyttet til kostnadsestimeringen. Det er blant annet usikkerhet knyttet til IT-kostnadene og den framtidige driften, selv om Sjøfartsdirektoratet har som mål å gjenbruke funksjonalitet i sine eksisterende systemer.

Årsinntektene for Sjøfartsdirektoratet er estimert til 17 700 000 kroner for 2026. Dette er betraktelig lavere enn det var for Telenor Kystradio i 2024, hvor de totale inntektene var 59 100 000 kroner.

På lisenssiden skal noen av inntektskildene avsluttes i løpet av 2025 og overføres til andre selskaper. Disse er trukket ut av regnestykket. Direktoratet har heller ikke tatt med årlige avgifter til skoler, da dette ikke er praksis som Sjøfartsdirektoratet har i dag. Direktoratet har fjernet inntektene fra sensorfakturering på sertifikatsiden, siden dette tidligere ble håndtert av radioinspektørene som nå skal overføres til HRS.

Vedlegg:

1) Forslag til forskrift om gebyrer for utstedelse av radiooperatørsertifikat og lisenser til skipsradio
2) Forslag til forskrift om tillatelse til å opprette og drive radioutstyr om bord i norske skip
3) Høringsliste